

גיליון מס' 190 | פרשת ראה
תשע"ו שנה ד'

גליון זה יוצא לזכות
הגאון רבי יצחק בן נחמה הקר שליט"א
ראש ישיבת 'גורדנא' באר יעקב
לרפואה שלמה

דברי שי"ה

ממרן שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פשט על הפרשה

"כי פתוח תפתח את ידך לו" (טו, ה)

בגמ' ר"ה ד' א' ובב"ב י' ב' תניא האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני ובשביל שאזכה בה לחיי העוה"ב ה"ז צדיק גמור, ואמרין שם דרק בישראל מעלותא היא והוי צדקה גמורה דלבו לשמים וגם אם מריעין לו אינו קורא תגר ואינו מהרהר אחר מידת הדין אבל גוי אינו נותן אלא על מנת כן ואם אין מטיבין לו מתחרט וקורא תגר כדמפרש"י שם. ונראה דלישראל גם מותר לומר שיתן צדקה לכשיבריאו בנו ואי"ז נחשב צדקה על תנאי שאין זה אלא קביעות זמן שרק לאחר שיבריאו יתן צדקה ולפני כן לא הגיע הזמן.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ה

"היארציית"

בשבת קודש אשתקד (כ"ג אב) מסר מרן שליט"א את השיעור הקבוע ביום היא"צ של אביו מרן זללה"ה, בהשתתפות של מאות מתפללי בית המדרש ואורחים שבאו ממקומות רבים, זכות מיוחדת היתה לנו להפיץ את תוכן השיעור בכתב, למתפללי בית הכנסת, כדי שיהיה קל להבין ולשמעו אחרי ההכנה המוקדמת (תודהנו על כך לבן רבנו, הגאון ר' יצחק שאול שליט"א וכן לתלמיד רבינו הגאון ר' בצלאל כהן שליט"א שזיכנו). היות ובבית הכנסת 'לדרמנ' אין בשבת אור חשמל אלא רק לוקסים, ובנוסף הציבור הגדול שהגיע, וגם שמרן דיבר בקול נמוך, גם בשפת האידיש, כל זה גרם לכך שהלק גדול מהאנשים לא יכלו כלל לשמוע את השיעור, והתקיים בהם דברי הגמרא בכרכות (י"ב ב) שראו יקרא דאורייתא, אשריהם ואשרי חלקם.

ורבינו התבטא אח"כ לבני ביתו שהוא שמח שזכה לעשות לעילוי נשמת אביו זי"ע, ואמר דבר תורה לנשמתו. וביום ראשון עלה על קברו, ומכיון שהיה הלש באותו יום עמד מרחוק יותר, ולא הגיע עד הציון ממש, ושם אמר פרק תהלים וקדיש.

"לישא אלמנה"

בספרו החדש של ידידנו הרה"ג רבי הלל קופרמן שליט"א, 'הללי נפשי על מגילת רות, הוא מביא בהרחבה אודות אם יש חסרון שאלמנה תינשא שוב ואם יש לבעל החדש איזה נזק מכך או לא, ולפני שנרחיב מעט מדבריו, נדגיש כי למעשה מורה ובא מרן שליט"א הלכה למעשה כי "מקובל שאפשר לינשא שוב, אבל יש לדאוג שמישהו יעשה 'תיקון אלמנה' המובא באיזה סידורים, ואי"ה לא יאונה להם כל רע".

והנה בספר שם (עמוד רמ"ה) הוא מביא את משמעות התרגום של מגילת רות (א' ה) הכותב במפורש שהפסוק שם משבח את הנשים שלא נישאו לאנשים אחרים אחרי מותם, ובספר שרש ישי מרחיב על פי זה מדברי הוזהר שיש סכנה גדולה למי שנושא אלמנה, וגם סכנה לאלמנה עצמה, והחיד"א (יוסף אומין סימן מ"ט) מביא שתוך י"ב חודש יש סכנה עצומה ולאחר י"ב חודש הוא גם כן סכנה מסוימת, "במלאות שנה תמימה הולך ויושב בפתח גן עדן ולפעמים פוקד את האשה עד אשר תגיע זמנה ובצאת נפשה כי מתה או מתלבש הוא הרוח שלה" וכו' (פשוט השרש ישי). מאידך, החיד"א כותב כי הוא סבור שאין לפרסם נושא זה היות ושכיחי אלמנות רבות ועלול להיות תקלה ח"ו, והרב הלל שליט"א הנ"ל שאל את רבנו לדעתו, אם יש לחוש בפרסום נושא זה, ומשיב לו שם - כי יכול לכתוב על זה כרצונו. ועיי"ש עוד שמביא כתב יד אחר של השרש ישי שכנראה לא היה לפני הגאון החיד"א, והוא כותב מפורש שאחרי י"ב חודש אין שום בעיה. וכאמור למעשה, מרן שליט"א סבור שאפשר לינשא וכנ"ל לעשות תיקון אלמנה.

דבר העורך

מתי בכה מרן הרב אלישיב זצ"ל

במהלך הלימוד השבוע של מרן שליט"א עם גיסו הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שאל בתוך הדברים את רבינו שליט"א, כי כידוע שבטבעו היה חמיהם מרן הגר"ש מאוד מאוד שולט על רגשותיו, וכידוע שיכל בחייו את רעייתו הרבנית ע"ה וכן ארבע מבנותיו, ובשום אחד מהם לא ראו אותו מוזיל דמעות, למרות כל הצער והכאב שבדבר, כי היה לו כוח שליטה גדול מאוד על עצמו, עם כל זה, אני זוכר פעם אחת שמו"ח הוריד דמעות מעיניו, ומעשה שהיה כך היה:

היה בחור צעיר לפני שנים רבות שהתאמץ ללמוד, אך לא ראה טעם בלימודו ולא עזרו כל הנסיונות שניסו לשכנעו שינסה עוד ועוד והבחור היה ממש על סף שבירה מוחלטת ורח"ל כפסע היה בינו לבין עולם השקר של עולם הזה. עד שבני משפחתו החליטו להביאו בפני מרן הגר"ש שיברכו ויעודדו בעיצה טובה, ואכן הבחור בא לפני מרן הגר"ש, וכשסיפרו למרן הרב אלישיב מה עובר על הבחור, החל מרן זללה"ה להוזיל דמעות מעיניו מצער ויגון על מה שעובר בחור שכל רצונו זה ללמוד תורת השם והיצר הרע לא מניח לו. הבחור שהבחין מקרוב בצער הגדול של מרן זללה"ה, אמר אחר כך שכעת הוא כבר לא צריך שום עידוד... באותם רגעים גמלה החלטה בליבו שהוא חוזר לשיבה ללמוד וב"ה המשיך ועלה בלימוד וביראת שמים ע"כ המעשה.

כי ככל שהיה מרן הגר"ש מרומם ומונח כל כולו בתורה הקדושה, הוא הרגיש יותר ויותר את צערו העמוק של אותו בחור שקשה לו לשקוע בלימוד ואין התורה מתוקה אצלו.

ורבינו שליט"א התפעל מאוד מהמעשה והתרגש מאוד, ואמר שמעולם לא שמע מזה.

יהיו דברים אלו חיזוק לתחילת הזמן אלול' הקרוב, שיתחזקו רבבות עמלי התורה בכל מקומות מושבותיהם אמן.

בכרכת סבת שמוס
וחודש ט"ו
יצחק אברהם (ב"ב)

שיעורו של רבינו שליט"א

שמסר בבית הכנסת "לדרמן" בליל שבת פרשת עקב כ"ג מנחם אב ה'תשע"ז במלאת ל"א שנים להסתלקותו של אביו הגדול מרן בעל הקהילות יעקב זי"ע

בענין: "ידיעה בחייבי הטאות"

תנן בהוריות דף י' א' חטאו עד שלא נתמנו (להיות נשיא או משוח) ונודע להם משנתמנו ר"ש פוטר, וביאר הרמב"ן דר"ש ס"ל דהידיעה ג"כ משתתפת בגרם החיוב, וכיון דכאן הידיעה היתה בזמן הנשיאות (שזהו קרבן אחר) נשתנה הקרבן וא"א לחייבו כהדיוט, והקשה אאמ"ר זצ"ל בקה"י (שבת ס' ל"ג) דהא תנן בכריתות (דף כ"ג) שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן ואכל אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השניה ר"ש אומר שניהם מביאין חטאת אחת. ר' יוסי אומר אין שנים מביאין חטאת אחת.

וקשה בדעת ר"ש אמאי מביאין חטאת והא חסר כאן ידיעה דהא לא ידוע מי אכל את החלב, ואע"ג דודאי נאכל כאן החלב מ"מ אין כאן ידיעה, וע"ש בקה"י שכתב ששאל ד"ז למרן החזו"א זצ"ל והשיב לו דלאו קושיא היא דודאי גם ר"ש ס"ל דידיעה מעכבת, אלא דסובר ר"ש דבשניים שחטאו ונודע להם שבין שניהם היה ודאי חטא זה ג"כ חשיב כידיעה, דהא ודאי בין שניהם נעשה כאן חטא. אח"כ מצאתי שכל"כ להדיא השטמ"ק בכריתות משמיה דתוס' הרא"ש ועוד ראשונים (בהשמטות לדף כ"ב ע"ב אות כ"ג) שר"ש נמי מודה דצריך ידיעה אלא דס"ל דידיעה כזאת שהחטא ודאי נעשה בין שניהם חשיב ידיעה ע"ש. וביאר אאמ"ר זצ"ל (בקה"י שבועות ס' ד') דגם ר' יוסי וגם ר' שמעון מודו דהידיעה הוא חלק מגרם חיוב להקרבן אלא דר"י ס"ל דהידיעה הוא דין על הגברא המביא את הקרבן שיידע בבירור שהוא חייב חטאת ואם לא ברור לו בודאי שהוא החוטא אינו יכול להביא חטאת, ור"ש ס"ל דהידיעה הוא דין מדיני הקרבן שאין הקרבן יכול להקרב לשם חטאת אא"כ ברור שיש כאן חטא. והכא בענינינו שודאי נאכל חלב אף שאין ברור מי אכל שפיר אפשר להביא חטאת.

אבל קשה לי טובא על תירוץ החזו"א משבועות דף י"ט גבי שני שבילין הלך בראשון ונכנס למקדש וזהו וטבל והלך בשני ונכנס למקדש דר"ש פוטר משום שא"ז ידיעה ע"ש, והרי התם נמי איכא ידיעה שבין שני המעשים היה חטא באתו אדם, ואפ"ה ס"ל לר"ש דלא חשיב ידיעה, וא"כ כ"ש בענינינו שהחטא נעשה בין שני אנשים דלא הוי ליה להחשב ידיעה, והיה אפשר לומר דידיעת מטמא מקדש וקדשיו שאני. אבל א"א לומר כן דהתם לקמן בשבועות מדמינן להו אהדדי לענין ספק ידיעה ע"ש וצ"ע.

שו"ת בעיניני הדרכה לבחורי ישיבה

ש. בחור בישיבה שרוצה להתקרב לרבותיו, ומרגיש שחבריו לועגים לו וכדומה, במה אפשר לחזקו ולעודדו שלא יבוש.

ת. עי' בריש אורח חיים.

ש. מהו סדר ההלכה שראוי לבן ישיבה לקבוע לעצמו כשנכנס ללמוד בישיבה ורוצה לדעת הלכות.

ת. משנה ברורה כסדר.

ש. מצינו בחז"ל "עלת לקרתא הלך בנימוסה" ולכן משה רבינו כשעה לשמים לא אכל ולא שתה כי כך המנהג בשמים, וכן המלאכים שירדו אצל אברהם אכלו כי כך המנהג כאן. האם מהלכות דרך ארץ זה מחייב גם בני ישיבה לשמור ולהקפיד על זמני סדרי הישיבה מצד עלת לקרתא הלך בנימוסה.

ת. כן.

ש. כשלא שומרים על סדר הישיבה ומזלזלים בזה, האם חסר מהלכות דרך ארץ מצד עלת לקרתא הלך בנימוסה.

ת. כן.

ש. מצינו שמשנה רבינו מסר נפשו כשעלה לשמים שלא אכל ולא שתה מצד דרך ארץ של חז"ל עלת לקרתא הלך בנימוסה. עד כמה חייב בחור להשתדל לפי"ז לשמור על סדרי הישיבה שבה הוא לומד שזה כולל תפלות וסדרים ושיעורים.

ת. כמה שיכול.

ש. למאחרים לבוא לסדרי הישיבה בזמן באופן קבוע, כי אם באיחור, מה אפשר לומר להם לזרזם שיבואו בתחילת הסדר.

ת. זריזין מקדימין.

ש. האם בחור בישיבה צריך לקום לפני רבותיו בכל סדר או די פעם אחת ביום.

ת. אם זקן, כל פעם.

ש. בחור שאינו כשרוני וקשה לו הלימוד ומנסה ונשבר ברוחו, מה הדרך לחזקו ולעודדו.

ת. יקח חברותא.

(קונטרס עזרת אליעזר)

ש. בחור שגומר ללמוד בס"ד בישיבה קטנה ועומד להיכנס לישיבה גדולה, מה עליו לעשות כשנכנס לישיבה כדי לגדול.

ת. התמדה.

ש. ילמדנו רבינו שליט"א אורחות חיים להצלחה לגדול בתורה ויראת שמים.

ת. ילמד בהתמדה.

ש. מהו אורחות חיים שרבינו שליט"א יכול ללמדנו כהצלחה לבן ישיבה שנכנס לישיבה גדולה.

ת. התמדה.

ש. בחודש אלו מגיעים לשיבות בחורים חדשים צעירים, מה תפקידם של הבחורים הטובים הותיקים לעשות כדי לקבלם, האם צריכים לבטל מזמן לימודם עבור זה.

ת. הכל כפי הענין והצורך.

ש. בתחילת שנה מצוי שחברים באים מוקדם לבית מדרש בישיבה או בתלמוד תורה, ורוצים לתפוס מקומות טובים עבור חבריהם הטובים שעדיין לא הגיעו, האם יש בזה תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים, כי מפסידים בזה עבור ילדים או בחורים שהגיעו וגם רוצים לתפוס מקום.

ת. פחמע"ד (פוק חזי מאי עמא דבר) ואי אפשר למחות.

ש. האם יש היתר לתפוס כי כך זה מצוי ומנהג המקום בהרבה מקומות.

ת. כנ"ל.

ש. איזה בקשה טובה מציע הרב שליט"א לבחור לבקש באלוקי נצור בתפלה.

ת. שיבין את התורה.

ש. מקובלים אנו שאי אפשר לזכות לתורה בלי תפילה, לפי"ז צריך עיון האם מרומז תפילה בקניני התורה, או שתפילה זה לפני הכל ולכן לא מוזכר בקניני התורה.

ת. באימה ביראה.

ש. מהו הדרך של בן עליה לקנות לעצמו חבר טוב.

ת. ללמוד אתו.

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק